

Studia Generalia 2010

HYVÄÄ ELÄMÄÄ ETSIMÄSSÄ

Helsingin yliopisto 4.2.2010, Porthania PI (Yliopistonkatu 3), klo 17.00–19.00

KOHTI VÄLITTÄMISEN YHTEISKUNTAA

Professori Jouko Lönnqvist

Lama uudistaa arvot?

Tavallista pidempi ja syvempi talouden matalasuhdanne, lama, paljastaa yksilön ja yhteisön välisen riippuvuuden ja pakottaa muutoksiin, jotka kuitenkin kohdistuvat kansalaisiin eri tavalla. Jotkut kokevat olevansa laman uhreja, toiset taas voivat jopa hyötyä lamaan liittyvistä yhteiskunnallisista muutoksista.

Kokemuksemme 1990-luvun alun lamasta osoittavat, että monet odotukset ja pelkomme eivät toteutuneet. Lamaan sopeutuminen tuotti yllätyksiä. Joukkotyöttömyydestä huolimatta kansa ei lähtenyt kaduille. Monelle yksilölle ja perheelle kävi huonosti, mutta haitat jäivät usein tietoisuutemme ulkopuolelle. Ihmiset vetäytyivät tai vaihtoivat elinympäristöään. Yllättäviäkin muutoksia koettiin: yhteisöllisyys vahvistui, ihmiset tukeutuivat omiin ja lähipiirinsä tukirakenteisiin. Alkoholinkulutus laski, itsemurhat kääntyivät laskuun, liikunta lisääntyi ja ihmiset löysivät arkipäivän kauneuden ja ymmärsivät lähisuhteiden merkityksen. Silti monet joutuivat muutoksiin ja taloudellisiin vaikeuksiin, jotka kuormittivat itsetuntoa ja saattoivat johtaa masennukseen ja muihinkin mielenterveyden ongelmiin. Erytistä huolta syntyi palvelujärjestelmän rapautumisesta, jolla saattoi olla merkitystä yhteiskunnan heikoimpien, lasten, vammaisten, vanhusten ja sairaiden hyvinvointiin.

Lamaan liittyvät muutokset pakottavat muutoksiin ja luopumiseen, joka paljastaa uudella tavalla niitä arvoja, merkityksiä ja keskinäisiä suhteita, joita liitämme asioihin. Luopuminen nostaa esille asioiden tärkeysjärjestyksen. Pyrimme suojaamaan meille tärkeitä asioita ja vetäytymään vähemmän tärkeitä. Kun kaikki ei ole mahdollista, niin vielä mahdollisetkin asiat tulevat arvioinnin kohteeksi. Samalla myös omat henkilökohtaiset arvostuksemme paljastuvat.

Mihin turvaamme hädän hetkellä? Yhteiskunta, työyhteisöt ja muutkin yhteisöt korostavat yhteisiä arvoja, yhteistä tulevaisuudenkuvaa, yhdessä sovittuja konkreettisia tavoitteita, keskeisiä strategisia tavoitteita ja keinoja niiden saavuttamiseksi. Yksilötasolla turvaamme tärkeänä pitämämme asioiden olemassaolon ja jatkuvuuden. Suuntaamme huomion itseemme, fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiimme, omaan lähipiiriimme ja arkipäivän sujuvuuteen. Kun hallinnan tunne on riittävä, autamme myös muita.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa video.helsinki.fi/studia/.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai [www-sivuilta www.helsinki.fi/vst](http://www-sivuilta.www.helsinki.fi/vst).